

מגיד מראשית

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

הצדיק מחבר בין הקדוש ברוך הוא לעולם

במאמר זה מבאר רבינו את דרך ההשפעה והקבלה בכל העולמות, על ידי השתוקקות המשפיע להשפיע, והשתוקקות המקבל להיות כלי מוכן לקבל מהמשפיע אליו.

ויסוד הענין הוא שלא רק קבלת ההשפעה תלויה במקבל והשתוקקותו לקבל, שבכך הוא נעשה אוצר מוכן לקבל את השפע, אלא שעל ידי השתוקקות זאת גופא הוא מעורר רצון ומחדש את כח ההשפעה במשפיע אליו, ובאמת כן רצון השי"ת, שלא תתעורר ההשפעה לקבל בלי הכנת המקבל לקבל השפע על ידי אהבה ויראה, וכמאמר חז"ל אין טיפה יורדת מלמעלה עד שיהיו טיפיים עולות מלמטה, ועל ידי צירוף טיפיים אלו שהם אהבה והיראה, התשוקה נשלמת להיות תשוקה גמורה, התלויה בשלימות ההכרה של המקבל כי כל חיותו והשפעתו הוא רק מהמשפיע אליו והוא "לית ליה מגרמיה כלום" - אין לו מעצמו כלום.

והמשכה זו מהמשפיע למקבל נקראת 'נהר היוצא מעדן', כיון שהיא ההמשכה ממקור התענוג, ופעולתה נרמזת בשמן המשחה, שהוא דומה אל שפע החכמה היורד ממקורו האלוקי שורש כל החכמות, ונמשך אל דרגות התחתונות.

והנה כל משפיע ומשפיע שבעולם, אופן השפעתו הוא על ידי התחברות אל עולם החכמה הזה, באופן של גדלות המוחין, היינו שהמשפיע יוצא מהצמצום שהוא הרצון הטבעי של כל נברא ונברא לקבל בלבד, שהוא קטנות המוחין, ונמשך אל הנהגת הגדלות שהיא להשפיע, והמקבל מקטין עצמו כדי לקבל שפע זה, כי הקבלה היא על ידי הקטנות שמקטין עצמו אל המשפיע אליו לקבל ממנו.

וכשהשפע הזה הנקרא 'נהר היוצא מעדן' נמשך בשלימות והשמן יורד ונספג בכליו של המקבל, אזי כל מהותו של המקבל דהיינו כנסת ישראל נעשים כלי לקבלת השמן, והוא מאיר באור המנורה אש השם המשפיע לכנסת ישראל, ואז אפילו האותיות כלומר התשוקות התחתונות שבה, נעשים כלי לקבלת השמן הזה, כמו שהנר (שהוא כינוי למנורה המקבלת את השמן) כשמקבל את השמן היורד ונמשך לתוכו הוא נעשה כלי הבטל לגבי האש המאירה בו, ואפילו הכלי עצמו מכונה מנורה, כי הוא מציאות אחד ממש עם האש המאיר בתוכו על ידי השמן.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

אָךְ לִסְפָּה זֶה הַטְּבִיעַ הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ טְבַע אַחֵר, וְהוּא (פסחים קיב:) יוֹתֵר מִמָּה שְׁעֵגֵל רוּצָה וְכוּ'. דְּהֵיִינוּ שֶׁהַתְּעוּגוּ שְׁמֻקְבֵּל הַמְּשַׁפֵּיעַ בְּהַשְּׁפָעְתוֹ הוּא יוֹתֵר מִתְּעוּגוּ שְׁיֵט לְמֻקְבֵּל הַשְּׁפַע, וְלִזֶּה כָּל עֵלָה מְנִיחָה תְּעוּגוּגָה בְּקִבְלַת שְׁפַע מְעֵלְיוֹן מִמֶּנָּה, לְפִי שְׁמֻקְבֵּל יוֹתֵר תְּעוּגוּ בְּהַשְּׁפָעְתָּהּ לְמִטָּה מִמֶּנָּה כְּמִשְׁלַל מִפְּרָה הַצֵּ"ל וְנִמְצָא שְׂמִיד כְּשֶׁהַמֻּקְבֵּל שֶׁהוּא נִמְשַׁל אֶל הָעֵגֶל, מִתְקָרֵב לְשׁוֹרְשׁוֹ וּמִתְקַשֵּׁר אֵלָיו לִינוּק מִמֶּנּוּ, מִיָּד מִתְקַשֵּׁר הַמְּשַׁפֵּיעַ אֵלָיו וְרוּצָה לְהַשְּׁפִיעַ אֵלָיו וְנִמְשַׁכְתָּ אֵלָיו חֲכַמְתּוֹ שֶׁל הַמְּשַׁפֵּיעַ, וְזֶהוּ וְנִהַר יֹצֵא מְעַדָּן, שֶׁהִיא הַמְּשַׁכָּה וְהַתְּקַשְׁרוּת, גִּסְתֵּלֵק מְעַדָּן, שְׂאִין רְצוּנָה לְקַבֵּל מִשְׁרָשָׁה וְלִדְבֵק בּוֹ נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ טְבַע זֶה שֶׁרְצוּנוֹ לְהַתְּעַדָּן עַל יְדֵי דְבִיקוּתוֹ בְּשִׁרְשׁוֹ, וְאִין טְבַע זֶה שׁוֹלֵט עֲלָיו כִּיּוֹן שִׁמְתַעֲנֵג יוֹתֵר מִהַטְּבַע הַשְּׂנִי שֶׁהוּטְבַע בּוֹ וְהוּא לְהַשְּׁפִיעַ, וְהוּא נִגְדַּד דְּרָף הַטְּבַע כְּנֵ"ל. לִזֶּה פִּרְשׁ קִדָּם וְאָמַר שְׂזֵהוּ 'מְקַדָּם', פִּרְוֵשׁ (בראשית רבה לחז) מְקַדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהוּא הַטְּבִיעַ זֶה שֶׁתְּהָא כָּל עֵלָה מִנְחַת לְקַבֵּל מִשְׁרָשָׁה כְּדִי לְהַשְּׁפִיעַ לְמִטָּה, כִּי יוֹתֵר מִשֶׁהֵעֵגֶל רוּצָה לִינוּק פְּרָה רוּצָה לְהַנִּיק וְכוּ' (פסחים קיב.) כְּלוּמַר שֶׁהַמְּשַׁפֵּיעַ מִתְּעוּגוּ לְהַשְּׁפִיעַ יוֹתֵר מִהַתְּעוּגוּ שִׁישׁ לְמֻקְבֵּל בְּקִבְלַת הַשְּׁפַע, וְלָמָּה עָשָׂה זֶה הַקְּדָמוֹן לְמָה עָשָׂה כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא קְדָמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם שִׁיחִיה טְבַע הַמְּשַׁפֵּיעַ וְתְּעוּגוּגוֹ לְהַשְּׁפִיעַ יוֹתֵר מִתְּעוּגוּגוֹ הַמֻּקְבֵּל לְקַבֵּל, וְלִזֶּה פִּרְשׁ וְאָמַר לְהַשְּׁקוּת אֶת הַגֵּן, שְׂאֵלּוּלִי כֵּן יִמְנַע חֶסֶד וְשְׁלוֹם שְׁפַע מִהַתְּחַתְּוִנִים כְּנֵ"ל שֶׁלֹּא יִתְכַּן לְשׁוֹם דְּרָגָה לְקַבֵּל מִהַדְּרָגָה הַמְּשַׁפֵּיעָה אֵלָיה, אִם לֹא יִצְמָצֵם עֲצָמוֹ הַמְּשַׁפֵּיעַ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וְלִהְשַׁפֵּיעַ אֵלָיו.

וְזֶהוּ 'וַיִּטַּע ה' וְכוּ' גֵּן בְּעֵדָן, רוּצָה לּוֹמַר עִם עֵדָן נִטַּע הַגֵּן כְּלוּמַר עַל יְדֵי ה'עֵדָן' נִטַּע הַקֶּבֶ"ה אֶת הַגֵּן, פִּרְוֵשׁ שְׁעַל יְדֵי שְׁעֵדָן מְשַׁפֵּיעַ בּוֹ נַעֲשֶׂה הַגֵּן וְהַצְּמִיחַ עֲצִים וּפְרִירוֹת, שֶׁהוּא מְנַבִּיעַת הַשְּׁפַע הַמְּחַיָּה אוֹתוֹ

וַיִּצַק מִשְׁמֶן הַמְּשַׁחָה עַל רֹאשׁ אֶהָרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקָדְשׁוֹ. (ויקרא ח יב).

אֵיטָא (הוריות יב.) תַּנּוּ רַבְנָן כְּשִׁמּוֹן הַטּוֹב [וְגו'] יוֹרֵד עַל הַזֶּקֶן זֶקֶן אֶהָרֹן וְגו' (תהלים קלג ב.) כְּמִין כְּשִׁנֵּי טְפִי מְרַגְלִיּוֹת וְכוּ' הֵיוּ תְלוּיּוֹת לְאֶהָרֹן בְּזִקְנוֹ. אָמַר רַב פַּפָּא תַנָּא כְּשֶׁהִיָּה מְסַפֵּר עוֹלָם וַיּוֹשְׁבִים בְּעֶקְרֵי זִקְנוֹ.

הֵנָּה כְּתִיב (תהלים קלט ה) 'אֲחֹר וְקָדָם צִרְתָּנִי, וְאֵיטָא (ברכות סא.) 'ד"ו פְּרָצוּפִין נִבְרָא, וְזָכַר מְסִגֵּי בְרִישָׁא (שם) פְּרָצוּף הַזֶּכֶר הִיָּה הוֹלֵךְ בְּרֹאשׁ, נִמְצָא שֶׁהַנֻּקְבָּה נִקְרָא אֲחֹר וְהַזָּכָר נִקְרָא קָדָם דְּהֵיִינוּ פְּנִים וְזֶהוּ פִירוּשׁ הַתִּיבּוֹת אֲחֹר וְקָדָם צִרְתָּנִי, אֲחֹר הֵיִינוּ הַנּוּקְבָא וְקָדָם הוּא הַזֶּכֶר הוֹלֵךְ בְּרֹאשׁ.

וְזֶהוּ (בראשית ב ח) 'וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדָן מְקַדָּם, דְּהֵיִינוּ שְׁנִטַּע אֶת הַגֵּן בְּעֵדָן, דְּהֵיִינוּ עִם עֵדָן הַעֵדָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשַׁפֵּיעַ, שׁוֹרָה בְּתוֹךְ הַגֵּן, וְהוּא הַתְּעוּגוּ הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּגֵן שֶׁהוּא הִירָאָה בְּחִינַת נֻקְבָּה, אֲשֶׁר הִיא הַכְּלִי לְקַבְּלַת אוֹר ה', וְנִמְהֵיָּכֵן מְקַדָּם זֶה נּוֹבַע מִבְּחִינַת הַזֶּכֶר הַמְּשַׁפֵּיעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנִים וְדו"ק.

וְהֵעֵנִין לָמָּה הַזָּכָר נִקְרָא קָדָם דְּהֵיִינוּ פְּנִים, דְּכְתִיב (בראשית ב י) 'וְנִהַר יֹצֵא מְעַדָּן לְהַשְּׁקוּת אֶת הַגֵּן. וְנוֹדַע שְׁנִהַר הוּא לְשׁוֹן הַמְּשַׁכָּה וְהַתְּקַשְׁרוּת, כְּמוֹ וְנִהַרְוֹ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם, כְּמוֹ הַנְּהַר הַנוֹבַע מִמְּקוֹרוֹ עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְחוּבֵּר לְשֵׁם, כִּךְ הַנְּהַר הוּא כְּנוֹי לְהַמְּשַׁכָּה שְׁעַל יְדֵי הַתְּקַשְׁרוּת, וַיְדוּעַ שְׁכַל דְּבַר וְכָל הָעוֹלָם חִפְצוֹ וְרְצוּנוֹ וְשְׁלָמוֹתוֹ הוּא לְדְבֵק בְּשִׁרְשׁוֹ וְלִינוּק מִמֶּנּוּ, וְכֵן הוּא מְדַרְגָּה הַטְּבַע, וְנִמְצָא לְפִי זֶה אִם הַטְּבַע הַזֶּה הוּא הִיָּה הַטְּבַע הַיְחִיד שְׁמוּטְבַע בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, לֹא הֵיוּ עוֹלָמוֹת הַתְּחַתְּוִנִים יְכוֹלִים לִינוּק שְׁפַע כָּלֵל מְעֵלְיוֹנִים, כִּי גַם עוֹלָם עֵלְיוֹן רְצוּנוֹ לְקַבֵּל וְלִינוּק תְּמִיד מִשְׁרָשׁוֹ, וְאֵיִדִּי דְטָרִיד לְמַבְלַע לֹא פְּלִיט כְּנוֹדַע (חולין קח:).

בתוך הגן, היינו החכמה המתפשטת בתוך הגן שהוא בחינתו של המקבל ממנו. אָךְ אִיךָ נַעֲשֶׂה שְׁהַעֲדוּ יִשְׁפִיעַ חוּץ לְדָרְךָ הַטָּבַע, שֶׁכָּל עֲלֵה טַבְעָה לִקְבֹּל וּלְדַבֵּק בְּיָרְשׁוֹ, לְזֶה אָמַר שֶׁזֶה הִיָּה 'מְקֻדָּם', פְּרוּשׁ מִהֶקְדָּמוֹן שֶׁהַטְּבִיעַ זֶה שִׁוִּיתָר מִשְׁהַעֲגֵל רֹצֵה לִינוּק הַפְּרָה רֹצֵה לְהַנִּיק כּו'. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַדָּבָר הַזֶּה קָדָם בְּכָל מְקוֹם, לְפִי שֶׁמָּה שֶׁהוּא זָכָר וּמִשְׁפִיעַ הוּא נַעֲשֶׂה מִהֶקְדָּמוֹן. וְהוּא כִּי מַחֲשָׁבָה קְדוּמָה הִיָּה לְהִטִּיב, לְפִי שֶׁלְעֲצָמוֹ הוּא שְׁלֵם וְאִינוּ רַק לְהִיטִיב, וְרֹצֵה וְהַטְּבִיעַ כֶּן כִּנּוּי לְכִיוֹן שֶׁכֵּל הַנְּבֵרָאִים נִבְרָאוּ מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ וְרִצּוֹנוֹ יִתְבַרַךְ לְהִיטִיב, וְכַח הַפּוֹעֵל בְּנִפְעַל עַל כֵּן הוֹטְבַע בְּכּוֹלֵם הַרְצוֹן לְהִיטִיב, וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּחִינַת פְּנִים, כְּפִי מִה שֶׁבְּאִרְנוּ אֶצֶל הַמְּשֻׁלָּם מִהוּ בְּחִינַת פְּנִים שֶׁהַכּוֹנֵה לְהַשְׁפִיעַ נִקְרָאת פְּנִים כִּיוֹן שֶׁהִיא תְּכֵלֶת הַבְּרִיאָה, וְדו"ק וְתַמְצָא מְרֻגָּע בְּכִמָּה עֲנִינִים. וְזֶהוּ זָכָר מְסֻיָּא בְּרִישָׁא שֶׁהוּא מַחֲשָׁבָה קְדוּמָה כִּנּוּי לְ.

וְזֶהוּ (יִשְׁעִיָּה נח ד') 'אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה', דְּהֵיִינוּ עוֹלָם הַתְּעַנּוּג הוּא עַל ה' כְּלוֹמַר לְמַעַלָּה מִשֵּׁם הוּי"ה וְדו"ק, וְלִכְאוּרָה תְּמוּנָה כִּי שֵׁם תְּרִין רַעֲיוֹן דְּלֹא מִתְּפָרְשִׁין (זוהר ויקרא ד.) אבא ואימא שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִשֵּׁם הוּי"ה שְׁמוּרָה עַל הַמַּשְׁכָּת הַשְּׁפַע עַל יְדֵי שְׁבַעַת הַמִּידוֹת (הַנְּקָרָאִים זְעִיר אַנְפִּין), הֵם תְּמִיד מִתִּיחָדִים בְּהַשְׁפַּעְתָּם, שֶׁאֲבָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲכָמָה מִשְׁפִיעַ תְּמִיד לְאִימָא שֶׁהִיא בִּינָה, וְנוֹדַע מִהַפְּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל שֶׁתְּעַנּוּג תְּמִידִי אִינוּ תְּעַנּוּג, וְרַק כְּשֶׁמִּתְחַדֵּשׁ הַתְּעַנּוּג לְאַחַר שֶׁנִּפְסַק מוֹרְגֵשׁ הַתְּעַנּוּג, אִם כֵּן קִשָּׁה אִיךָ יִתְקִיִּים הַפְּסוּק הַזֶּה, שֶׁקָּאִי עַל הַתְּעַנּוּג שֶׁבְּעוֹלָם הַבִּינָה שֶׁמִּקְבֶּלֶת הַשְּׁפַעְתָּה תְּמִיד מְעוֹלָם אֹדֵר הַחֲכָמָה.

וְעַל כֵּן כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה נח יא) 'וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת וּבְפִשָּׁף וְכו' כְּמוֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִימִיו, דְּהֵיִינוּ שְׁלֵם יִפְסַק הַתְּעַנּוּג וְכַנְלַמַּד מַלְשׁוֹן לֹא יִכְזְבוּ מִימִיו, כְּלוֹמַר לֹא יִפְסְקוּ מִימִיו, וְלִכְאוּרָה לְפִי זֶה לֹא יְהִיָּה תְּעַנּוּג גְּדוֹל בְּאִיכוֹת שֶׁהִרִי תְּעַנּוּג תְּמִידִי שְׁשׁוֹלֵט בּוֹ הַהֲרַגֵּל אִינוּ תְּעַנּוּג, עַל זֶה אָמַר וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת וְכו' פְּרוּשׁ שֶׁתְּהִיָּה תְּמִיד צָחִי, דְּהֵיִינוּ צְמָא שִׁיתְחַדֵּשׁ תְּמִיד הַצְּמָאוֹן לִקְבֹּל וְלִהְתְּדַבֵּק בְּאוֹר הַשֵּׁם, וּמִכַּח זֶה יִתְחַדֵּשׁ הַתְּעַנּוּג תְּמִיד, שֶׁהַשְּׁפַע נִמְשָׁךְ לְפִי הַהֲתַקְשְׁרוֹת וְכַדְלַעִיל, מַלְשׁוֹן (בְּרִכּוֹת נד.) צָחַא לְמִיָּא. לְמַשְׁלֵם אִם אָדָם צְמָא וְשׁוֹתָה מִים יֵשׁ לוֹ תְּעַנּוּג מֵהֵם, אֲבָל אִם אִינוּ צְמָא אִין לוֹ תְּעַנּוּג, וְרֹצֵה לֹמַר שֶׁיְהִיָּה לָךְ תְּעַנּוּג כְּמוֹ אִם הִיָּיתָ תְּמִיד צְמָא אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא תְהִיָּה צְמָא מִצַּד הַסְּתַלְקוֹת הַחַיּוֹת, כִּי תִתְעַנֵּג תְּמִיד עַל הַשֵּׁם, אִךְ תְּהִיָּה צְמָא מִצַּד גְּזִירַת עֵלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁלֹּא הִיָּה לָךְ תְּעַנּוּג כְּלָל מְעוֹלָם וּבְזֶה מִתּוֹרַצַת הַקּוּשִׁיא אִיךָ שִׁיךְ הַתְּעַנּוּג בְּעוֹלָם הַבִּינָה שֶׁתְּמִיד מִתְחַדֵּשׁ שֵׁם הַשְּׁפַע מְאוֹר הַחֲכָמָה, כִּי גַם הַצְּמָאוֹן מִתְחַדֵּשׁ שֵׁם תְּמִיד וְלִכֵּן יֵשׁ שֵׁם הַתְּחַדְשׁוֹת הַתְּעַנּוּג בְּאוֹפֵן תְּמִידִי.

אָךְ פְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט שֶׁל וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת

וְכו' הַנ"ל, כִּי צַחְצַחוֹת לְשׁוֹן צַחְצַחוֹת וּבְהִירוֹת. וְעַתָּה יִתְבָּאֵר הַפְּסוּק לְפִי פִירוּשׁ זֶה, הֵיִינוּ שֶׁהַשְּׁבִיעַ הוּא עַל יְדֵי הַתְּחַתּוֹנִים הֵיִינוּ מִצַּחְצַחוֹת וְזָכִים, וְכָתִיב (אִיּוֹב טו טו) 'הֵן שְׁמִים לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו, שְׁמִים נִקְרָא מִשְׁפִיעַ גַּם כֵּן לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו, לְפִי שֶׁנוֹדַע שֶׁבְּרָצוֹן הֶקְדָּמוֹן הוּא מְטַבַּע לְהִטִּיב בְּלִי גְבוּל וּמִידָה כִּנְזָכָר לְעִיל, אָךְ הַכֶּרַח לְצַמְצָם אֶת עַצְמוֹ מִפְּאֵת הַמְּקַבְּלִים כְּנוֹדַע, וְהִנֵּה הַשְּׁמִים הַמְּשִׁפִיעִים עֲתָה כַח הַהַשְּׁפַעָה הַנִּקְרָא שְׁמִים מְאִיר אֲלֻקוֹת בְּעוֹלָם רַק בְּצַמְצוֹם כְּפִי כַח הַמְּקַבְּלִים, עַל כֵּן מִטַעַם זֶה שֶׁהֵם עִכְשִׁיו בְּצַמְצוֹם נִאֲמַר עֲלֵיהֶם לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו, לְשׁוֹן זְכוּת וּבְהִירוֹת אִין הַהָאָרָה וְהַזְכוּת הַנִּשְׁפַּעַת עַל יָדָם כְּפִי הַהָאָרָה וְהַבְּהִירוֹת שֶׁהִיא בְּעֵינָיו כְּלוֹמַר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְרִצּוֹנוֹ לְהַשְׁפִיעַ, שֶׁהֵם מְצַמְצָמִים כִּנּוּי לֹא וְלִכֵּן לֹא נִתְמַלֵּא רִצּוֹנוֹ לְהַשְׁפִיעַ, שֶׁהַתְּחַתּוֹנִים אִינֵם זָכִים לִקְבֹּל אֶת הַשְּׁפַעְתּוֹ בְּשִׁלְמוֹת.

וְלַעֲתִיד לְבָא שִׁיזְדַּכְכוּ הָעוֹלָמוֹת וְיִוְכְלוּ לִקְבֹּל הַרְבָּה, וְלֹא יְהִיָּה צַמְצוֹם גְּדוֹל כְּמוֹ עַתָּה, וְאִזְ יְהִיָּה בְּהִירוֹת גְּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאִזְ יְהִיָּה שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹן הָעֲלִיוֹן כְּבִיכּוֹל שִׁיתְמַלֵּא רִצּוֹנוֹ לְהַשְׁפִיעַ בְּשִׁלְמוֹת, שֶׁכְּאֲשֶׁר הָעוֹלָמוֹת הַתְּחַתּוֹנִים נִגְוָבִים מִהַשְּׁפַע חֶסֶד וְשְׁלֹם, כְּאִלוֹ אִין שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹן הֶקְדָּמוֹן כְּבִיכּוֹל. כְּנוֹדַע מִשְׁלֵם הַבְּנָאִי שְׁעֵלָה בְּרָצוֹנוֹ לְבָנוֹת בֵּית בְּכִמָּה וְכִמָּה חֲדָרִים, וְכֵן זְמַן שֶׁלֹּא נְשָׁלֵם הַבְּנִין אִין שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹנוֹ עַד שִׁיגְמַר כְּפִי רִצּוֹנוֹ. הַגֵּם שֶׁהוּא לְעֲצָמוֹ שְׁלֵם שֶׁהִרִי הוּא בְּרָצוֹנוֹ הַפְּשׁוּט בַּחֵר בְּהַנְּהַגָּה זֹאת שִׁיְהִיָּה טַבַּע הַטוֹב לְהִטִּיב, וְשַׁעַל יְדֵי זֶה יְהִיָּה חֶסֶד וְעֵנִי כֵל זְמַן שֶׁלֹּא יוֹשְׁלֵם רִצּוֹנוֹ, אִף עַל פִּי כּו, כִּיּוֹן שֶׁכְּפָר עֲלֵה בְּרָצוֹנוֹ כֶּן לְאִיזָה סִבָּה שִׁיְהִיָּה וְעִכְשִׁיו כֵּן הִיא הַהַנְּהַגָּה אֶל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁמִּתְנַהֵג בְּעַצְמוֹ בְּהַנְּהַגַת דֶּרֶךְ הַטוֹב לְהִטִּיב שֶׁאִינוּ שְׁלֵם עַד שִׁיטִּיב, אִין שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹנוֹ עַד שִׁיגְמַר הַדָּבָר. וְאִתָּא (תִּיקוּנֵי זוהר תִּיקוּן כֹּא נח.) עֲנִיג רֵאשִׁי תְּבוֹת עֲדָן נְהָר גִּין וְכו', וְכִשְׁכֵּל הַנ"ל נְשָׁלֵם שִׁיּוּצָא הַשְּׁפַע מְעַדָן אֶל הַהַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁהִיא 'רְחוּבוֹת הַנְּהָר' וְנִמְשָׁךְ מִשֵּׁם אֶל הַמְּקַבְּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת גֵּן, אִזִּי יֵשׁ שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹן הֶקְדָּמוֹן כְּבִיכּוֹל וְזֶהוּ וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת נִפְשָׁךְ, שִׁיּוֹכְלוּ הַתְּחַתּוֹנִים לִקְבֹּל כְּרָאוּי אֶת הַשְּׁפַע, וְזֶהוּ שְׁלִימוֹת וּפְרֻנְסָה לְרָצוֹן הָעֲלִיוֹן הַשְּׁבַע שֶׁנִּתְמַלֵּא רִצּוֹנוֹ לְהַשְׁפִיעַ, וְעַל כֵּן לְפִי זֶה הִיא בְּאִמַת עֲלֵיָה לְמַדְרִיגָה הַתְּחַתּוֹנָה, שֶׁהוּא מְדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה מְאֹד, שִׁיגְיעַ עַד רְצוֹנִית הֶקְדָּמוֹן כְּבִיכּוֹל שִׁיֵּאִיר בַּה בְּשִׁלְמוֹת רִצּוֹנוֹ שֶׁל הַקַּב"ה לְהַשְׁפִיעַ, הֵיִינוּ שֶׁתְּקַבֵּל אֶת הַרְצוֹן בְּשִׁלְמוֹת וּבְזֶה יְהִיָּה יְחִוּד בֵּין מְדַרְיַגַת הַרְצוֹן אֶל הַמְּדַרְיַגָה הַתְּחַתּוֹנָה, וְדו"ק.

וְנוֹדַע שֶׁהַמְּשַׁכָּה נִקְרָא נְהָר, וְהִנֵּה אִתָּא בְּזֶהֱר (מְצוּרַע נג.) מֹשֶׁה שׁוֹשְׁבִינָא דְּמִלְכָּא וְאַהֲרֹן שׁוֹשְׁבִינָא דְּמִטְרוֹנִיתָא מֹשֶׁה הִיָּה

מִמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע מִצַּד הַמֶּלֶךְ - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהִיָּה מִמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׁפַע מִמְקוּרוֹ, וְאַהֲרֹן הִיָּה מִמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע מִצַּד הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיָּה מְכִיֵּן אֶת כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל הַשְּׁפַע, (וְהִנֵּה בְּנִקְבָה כְּתִיב (בְּרִכּוֹת סא.) בְּנִין כְּאוֹצָר לִקְבֹּל בְּנִין הַנוֹקְבָא הֵיִינוּ כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל הוּא הַתְּשׁוּקָה לִקְבֹּל וְלִהְתַּקְשֵׁר אֶל הַמְּשִׁפִיעַ, וְלִכֵּן הִיא נִמְשַׁלֵּת לְאוֹצָר שֶׁהוּא כְּלִי הַמוֹכֵן לִקְבֹּל אֶת הַחֲכָמָה, וּבְיָדָאִי נּוֹתֵנִין לָהּ מִה שֶׁחָסֵר לָהּ, וּמְצִינָה שֶׁחָסֵר לָהּ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (שְׁבַת לג.) נְשִׁים דַּעְתָּן קְלוֹת, עַל כֵּן הוּא נּוֹתֵן לָהּ הַדַּעַת (בְּרִאשִׁית ד כה) 'וַיִּדַע אָדָם כּו'. וְזֶהוּ (מְלָאכִי ב ז) 'וְשִׁפְתַי כֵּהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת', שְׁמוֹר לְנִקְבָה, וְדו"ק).

וְהֵיִינוּ כִּי אַהֲרֹן אוֹתִיּוֹת נְהָר, [כֹּאֵן הָאֲרִיךְ לְבֹאֵר אִיךָ נְרַמְזֵת בְּשֵׁמוֹ הַהַמְשַׁכָּה לְדַבְרִים הַתְּחַתּוֹנִים שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲכָמָה תְּתָאָה, עֵיין בְּמִקּוּמוֹ].

וְהֵעֲנִין שֶׁל שְׁנֵי טְפוֹת הַנ"ל עַל דָּרְךָ זֶה, דְּאִתָּא (זוהר יתרו פד:) מִמָּה נַעֲשֶׂה הַלּוּחוֹת, כְּמִין שְׁנֵי טְפִין טַל וְהַקְּרִישׁוֹ וְנַעֲשׂוֹ כְּמִין מְרַגְלִיּוֹת וּמֵהֵם נַעֲשׂוֹ הַלּוּחוֹת. וְנוֹדַע שֶׁכָּל מֵה שֶׁהִיָּה וְיְהִיָּה הַכֵּל הִיָּה בְּמַחֲשָׁבָה הֶקְדוּמָה, וְהִיא (זוהר יתרו פג.) אֶסְקוּפָא דְּאִתְמַלֵּיא מְכוּלָּא, וְכֵל הַאוֹתִיּוֹת וְהַדְּבוּרִים וְהַמְּחַשְׁבָה הַכֵּל הִיָּה שֵׁם, וּמֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּכָל הַזְּמַן כֵּל מֵה שֶׁמִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם בְּבְרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהוּא תַּחַת הַזְּמַן דְּהֵיִינוּ הַהַגְבֵּלָה הוּא מֵה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשֵּׁם הַמְּקוֹם שֶׁלְמַעְלָה מִהַזְּמַן, שֶׁהוּא הַשׁוֹרֵשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הַשְּׁפַע שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וְאִם אָדָם מִתְּפַלֵּל וּמְמַלֵּא הוּא מִתְּדַבֵּק בְּאוֹתָם אוֹתִיּוֹת שֶׁלְמַעְלָה מִהָעוֹלָם, הֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִילָה שֶׁנִּמְשַׁכּוֹת מִרְצוֹנוֹ יִתְבַרַךְ בְּלִי שׁוּם פִּירוּד, אִז מַעְלָה שְׂאָר אוֹתִיּוֹת לְשָׂרְשָׁם אוֹ שְׁמַעְלָה אוֹתִיּוֹת שֶׁבְּדַבְרִים בְּטָלִים לְשָׂרְשָׁם עַל יְדֵי כּוֹוֹנָתוֹ שֶׁמִּתְדַבֵּק בְּשַׁעַת דִּיבּוּרוֹ בְּדִבְקוֹת הַבוּרָא יִתְבַרַךְ, הֵיִינוּ שֶׁאִלוֹ אוֹתִיּוֹת שֶׁהוּא מְדַבֵּר יֵשׁ לָהֶם דְּבָקוֹת עִם אוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן לְמַעְלָה כִּנּוּי לְזֶהוּ בְּחִינַת חֲכָמָה תְּחַתּוֹנָה, שְׁגַם הַמִּידוֹת מִתְּכַלְלֹת בְּחֲכָמָה וּמִתְנַהֵגוֹת עַל פִּיהָ בְּאֵהַבַת ה' וִירָאָתוֹ וּמִתִּיחָדוֹת יְחִדּוֹ שְׁנֵי הַחֲכָמוֹת, וְזֶה כְּשֶׁהוּא מְסַפֵּר עוֹלוֹת וְיוֹשְׁבַת בְּעֵקְרֵי זְקֵנוֹ. וְאָמַר שְׂמָא חֶסֶד וְשְׁלֹם מְעַלְתִּי בְּשִׁמּוֹן הַמְּשַׁחָה, דְּהֵיִינוּ שֶׁהִיָּה דוֹאָג עַל שֶׁהִבִּיא מְדַרְגָּה תְּחַתּוֹנָה כְּזוֹ אֶל מְדַרְגָּה הָעֲלִיוֹנָה שְׂמָא יֵשׁ בּוֹזָה חִלּוּל הַקּוּדֵשׁ שֶׁמַּעְלָה אֶת הַחַיּוֹת מְדַבְרִים תְּחַתּוֹנִים הַעוֹסְקִים בְּעֵינֵינִים שְׁפִלִים הַרְחוּקִים מְדַבְּקוֹתוֹ יִתְבַרַךְ, יִצְאָתָה בַת קוֹל וְכו' מֵה טַל הִזָּה אִין מַעְלִילָה, הֵיִינוּ לְפִי שְׁטַל מַחֲיָה מֵתִים, וְהֵיִינוּ אֶפְלוֹ מֵה שֶׁהוּא בְּמְדַרְגָּה תְּחַתּוֹנָה מְאֹד יֵשׁ לוֹ תְּחִיָּה עַל יְדֵי טַל וְנִמְצָא שְׁבַעַת שֶׁמַּעְלָה אוֹתָם הֵם מִתְּקַדְשִׁים וְנַעֲשִׂים אִף הֵם עַצְמָם קוֹדֵשׁ, כִּיוֹן שֶׁמִּשְׁמֵם שׁוֹרֵשָׁם אֲשֶׁר מִשְׁם נִמְשָׁכוֹ, וְדו"ק הִיטִב.

